

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kümnes koda)

11. märts 2021*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2008/115/EÜ – Artikkel 5 – Tagasisaatmisotsus – Euroopa Liidu kodanikust alaealise lapse isa – Tagasisaatmisotsuse tegemisel lapse parimate huvide arvessevõtmine

Kohtuasjas C-112/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 6. veebruari 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. veebruaril 2020, menetluses

M. A.

versus

État belge,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. Lycourgos (ettekandja) ja I. Jarukaitis,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- M. A., esindaja: *avocat* D. Andrien,
- Belgia valitsus, esindajad: M. Jacobs, M. Van Regemorter ja C. Pochet, keda abistasid *avocats* D. Matray ja S. Matray,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja E. Montaguti,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98) artikli 5 tõlgendamist koostoimes selle direktiivi artikliga 13 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklitega 24 ja 47.
- 2 Taotlus on esitatud M. A. kassatsioonkaebuse menetlemise raames, mille viimane esitas Conseil du contentieux des étrangers'i (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia) otsuse peale jätta rahuldamata tema kaebus, milles paluti tühistada otsused kohustada teda Belgia territooriumilt lahkuma ja keelata tal sellele territooriumile siseneda.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peaassamblee poolt 20. novembril 1989. aastal vastu võetud lapse õiguste konventsiooni artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes riiklike või erasotsiaalhoolekandeesutuste, kohtute, täidesaatvate või seadusandlike organite poolt tuleb esikohale seada lapse huvid.“

Liidu õigus

- 4 Direktiivi 2008/115 põhjendustes 22 ja 24 on märgitud:

„(22) Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama lapse parimaid huvisid. Vastavalt [Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama austust perekonnaelu vastu.

[...]

(24) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis [hartas] tunnustatud põhimõtteid.“

- 5 Direktiivi artikli 2 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.“

- 6 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi rakendamisel võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse:

- a) lapse parimaid huve,
- b) perekonnaelu,
- c) asjaomase kolmanda riigi kodaniku tervislikku seisundit

ning järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.“

7 Direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt:

„Ilma et see piiraks lõigetes 2 kuni 5 sätestatud erandite kohaldamist, väljastavad liikmesriigid tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.“

8 Direktiivi 2008/115 artikli 7 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Vajaduse korral pikendavad [...] liikmesriigid vabatahtliku lahkumise tähtaega sobiva ajavahemiku võrra, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, nagu viibimise kestus, koolis käivad lapsed ning muude perekonna- ja sotsiaalsete sidemete olemasolu.“

9 Direktiivi artikli 13 lõikes 1 on sätestatud:

„1. Kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse tõhusad õiguskaitsevahendid artikli 12 lõikes 1 osutatud tagasisaatmisega seotud otsuste vaidlustamiseks või nende läbivaatamise taotlemiseks pädevas kohtu- või haldusasutuses või pädevas organis, mis koosneb liikmetest, kes on erapooletud ja kelle sõltumatus on tagatud.“

10 Direktiivi artikli 14 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad (välja arvatud artiklitega 16 ja 17 hõlmatud olukorra puhul), et artikli 7 kohaselt vabatahtlikuks lahkumiseks võimaldatud tähtaja jooksul ja tähtaegade jooksul, millal väljasaatmine on artikli 9 kohaselt edasi lükatud, võetakse kolmanda riigi kodanike suhtes võimaluste piires arvesse järgmisi põhimõtteid:

- a) säilitatakse perekonna ühtsus nende territooriumil asuvate pereliikmetega;
- b) võimaldatakse esmaabi ja haiguste põhiravi;
- c) alaealistele tagatakse juurdepääs põhiharidussüsteemile olenevalt nende riigisviibimise kestusest;
- d) võetakse arvesse haavatavate isikute erivajadusi.“

Belgia õigus

11 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste territooriumile sisenemise, seal viibimise, elama asumise ja riigist väljasaatmise kohta (loi du 15 décembre 1980, sur l'accès au territoire, l'établissement, le séjour et l'éloignement des étrangers, *Moniteur belge*, 31.12.1980, lk 14584) artiklis 74/13 on sätestatud:

„Väljasaatmisotsuse tegemisel võtab minister või tema volitatud isik arvesse asjaomase kolmanda riigi kodaniku lapse parimaid huve, perekonnaelu ja tervislikku seisundit.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 12 24. mail 2018 tehti M. A-le ettekirjutus Belgia territooriumilt lahkumiseks ja talle määrati sisenemiskeeld, mõlemad otsused tehti talle teatavaks järgmisel päeval. Nendes otsustes on küll märgitud, et kaebaja avaldatu kohaselt on tal belglasest elukaaslane ja Belgias sündinud tütar, otsuseid põhjendati aga Belgias toime pandud süütegude ja asjaoluga, et kaebaja võib seega ohustada avalikku korda.
- 13 Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) jättis 21. veebruari 2019. aasta otsusega rahuldamata kaebuse, mille M. A. nende otsuste peale esitas.
- 14 M. A. esitas 15. märtsil 2019 selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 15 Oma kassatsioonkaebuse põhjendamiseks väidab M. A. eelkõige, et Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) leidis ekslikult, et harta artikli 24 rikkumisel põhineva väite esitamiseks puudub kaebajal põhjendatud huvi, sest ta ei täpsustanud, et ta tegutseb oma alaealise lapse nimel. Selle kohta rõhutab M. A. ühelt poolt, et Belgia kodanikust laps ei ole Conseil du contentieux des étrangers'is (välismaalaste asjade halduskohus) vaidlustatud otsuste adressaat ja lapsel puudub järelikult kaebeõigus, ja teiselt poolt, et ta ei pea lapse parimate huvide kaitsmiseks esinema viimase nimel. M. A. leiab ka, et temaga koos pereelu elamiseks peab laps Euroopa Liidu territooriumilt lahkuma ja loobuma liidu kodaniku staatusega kaasnevate õiguste põhiosa tegelikust kasutamisest.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väidab, et Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus) leidis vaikimisi, kuid kindlalt, et lapse parimaid huve tuleb arvesse võtta ainult siis, kui asjaomane haldusotsus last sõnaselgelt puudutab. Kohus märgib, et M. A. kriitika selle seisukoha osas puudutab tõlgendust 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste territooriumile sisenemise, seal viibimise, elama asumise ja riigist väljasaatmise kohta artiklile 74/13, millega võetakse üle direktiivi 2008/115 artikkel 5.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab seevastu, et kaebajale otsuse õiguspärasuse vaidlustamisel kohustuse panemine teha seda lapse nimel, et viimase huve arvesse võetaks, kuulub kaebeõiguse valdkonda, mis ei puuduta liidu õiguse tõlgendamist.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2008/115 artiklit 5, mis kohustab liikmesriike võtma selle direktiivi rakendamisel arvesse lapse parimaid huve, tuleb koostoimes sama direktiivi artikliga 13 ja [harta] artiklitega 24 ja 47 tõlgendada nii, et need sätted nõuavad liidu kodanikust lapse parimate huvide arvessevõtmist ka siis, kui tagasisaatmisotsus on tehtud ainult selle lapse vanema kohta?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 19 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/115 artiklit 5 tuleb koostoimes selle direktiivi artikliga 13 ning harta artiklitega 24 ja 47 tõlgendada nii, et liikmesriigid on kohustatud enne seda, kui nad teevad tagasisaatmisotsuse, millele on lisatud sisenemiskeeld, nõuetekohaselt arvesse võtma lapse parimaid huve ka siis, kui selle otsuse adressaat ei ole alaealine laps, vaid tema isa.

- 20 Sissejuhatuses tuleb esiteks märkida, et kuna M. A. sõnul küsis Conseil d'État (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) Euroopa Kohtult harta artikli 47 ja direktiivi 2008/115 artikli 13 tõlgendamise kohta, siis tuleb tema arvates analüüsida, kas neid sätteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt peab kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus, millele on lisatud sisenemiskeeld, tema alaealise lapse parimate huvide arvessevõtmiseks esitama selle otsuse õiguspärasuse kontrollimiseks pädevale kohtule kaebuse oma lapse nimel.
- 21 Vastavalt ERTL artiklile 267 võivad Euroopa Kohtusse pöörduda liikmesriigi kohtud, mitte põhikohtuasja pooled. Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste määratlemine on seega üksnes liikmesriigi kohtu pädevuses ning pooled ei saa muuta nende küsimuste ulatust. Lisaks oleks küsimuste sisu muutmiseks esitatud põhikohtuasja poolte taotluste arutamine vastuolus ERTL artikliga 267 Euroopa Kohtule antud ülesandega ning Euroopa Kohtu kohustusega anda liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud pooltele võimalus esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad, arvestades asjaolu, et selle sätte kohaselt tuleb huvitatud pooltele teatada üksnes eelotsusetaotlustest (6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Mobile Czech Republic ja Vodafone Czech Republic*, C-508/14, EU:C:2015:657, punktid 28 ja 29 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 22 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotluse põhjendustest sõnaselgelt, et küsimus kaebeõiguse kohta riigisisese menetlusõiguse tähenduses ei ole käesoleva eelotsusetaotluse ese.
- 23 Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimusele vastata M. A. taotlust arvestamata. Lisaks ei näi sellises olukorras eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks olevat vaja tõlgendada harta artiklit 47 ega direktiivi 2008/115 artikli 13 lõiget 1.
- 24 Teiseks tuleb märkida, et eelotsuse küsimus põhineb eeldusel, et M. A. viibib Belgia territooriumil ebaseaduslikult. Direktiivi 2008/115 artikli 2 lõikest 1 ja artikli 6 lõikest 1 tuleneb nimelt, et tagasisaatmisotsuse võib teha kolmanda riigi kodaniku suhtes üksnes juhul, kui viimane ei viibi või enam ei viibi seaduslikult asjaomase liikmesriigi territooriumil (vt selle kohta 19. juuni 2018. aasta kohtuotsus *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, punktid 37 ja 38).
- 25 Samas nähtub eelotsusetaotlusest, et M. A. tütar on alaealine Belgia kodanik.
- 26 Nimetatud asjaolu võib aga viia selleni, et M. A.-le tuleb anda Belgia territooriumil elamise luba ERTL artikli 20 alusel. Sellega oleks põhimõtteliselt tegemist juhul, kui elamisloa puudumisel on M. A. ja tema tütar sunnitud lahkuma kogu liidu territooriumilt (vt selle kohta 27. veebruari 2020. aasta kohtuotsus *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (liidu kodaniku abikaasa), C-836/18, EU:C:2020:119, punktid 41–44 ja seal viidatud kohtupraktika). Selle hindamise raames peavad pädevad asutused nõuetekohaselt arvesse võtma harta artiklis 7 ja artikli 24 lõikes 2 tunnustatud õigust perekonnaelu austamisele ning lapse huve.
- 27 Seejuures on Euroopa Kohus juba tõdenud, et sellisel hindamisel on asjaolu, et teine lapsevanem on realselt võimeline ja valmis hoolitsema üksi iga päev ja tegelikult lapse eest, oluline tegur, kuid ainuüksi sellest ei piisa, et saaks tuvastada, et kolmanda riigi kodanikust vanema ja lapse vahel ei ole niisugust sõltuvussuhet, mille tõttu on laps sunnitud lahkuma liidu territooriumilt, kui kõnealusele kolmanda riigi kodanikule keeldutaks andmast elamisõigust. Selle tuvastamisel tuleb nimelt võtta lapse parimates huvides arvesse kõiki konkreetse juhtumi asjaolusid, eelkõige lapse vanust, tema füüsilist ja emotsionaalset arengut, lapse emotsionaalse suhte tugevust mõlema vanemaga, ning kolmanda riigi kodanikust vanemast lahutamise tõttu lapse heaolule tekkida võivat ohtu (vt selle kohta 10. mai 2017. aasta kohtuotsus *Chavez-Vilchez jt*, C-133/15, EU:C:2017:354, punktid 70 ja 71).
- 28 Tuleb siiski märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt näeb ERTL artikkel 267 ette vahetu koostöö menetluse Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahel. Selles menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on igasugune faktiliste asjaolude

hindamine liikmesriigi kohtu pädevuses, kellel tuleb konkreetse kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes talle liikmesriigi kohtu poolt esitatud asjaoludest (25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 29 Seetõttu tuleb vastata küsimustele, mis on esitatud eelduse alusel, et M. A. viibib ebaseaduslikult Belgia territooriumil, ja selle eelduse täidetust peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 30 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et kui kolmanda riigi kodanik kuulub direktiivi 2008/115 kohaldamisalasse, peab tema väljasaatmise suhtes seni, kuni tema riigisviibimist ei ole vastavalt olukorrale seadustatud, põhimõtteliselt rakendama selles direktiivis ette nähtud ühiseid nõudeid ja korda (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 61, ning 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Arib jt, C-444/17, EU:C:2019:220, punkt 39).
- 31 Direktiivi 2008/115 artikli 5 punkt a kohustab aga liikmesriike direktiivi rakendamisel võtma nõuetekohaselt arvesse lapse parimaid huve.
- 32 Nagu nähtub selle sätte enda sõnastusest, on see üldreegel, mis on liikmesriikidele siduv, kui nad rakendavad kõnealust direktiivi, millega on tegemist eelkõige juhul, kui – nagu käesolevas asjas – liikmesriigi pädev asutus teeb tagasisaatmisotsuse, millele on lisatud sisenemiskeeld, kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes viibib asjaomase liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult ja kes on samas selles riigis seaduslikult viibiva alaealise isa.
- 33 Seega, nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, ei saa sellest sättest järeldada, et lapse parimaid huve peab arvesse võtma ainult siis, kui tagastamisotsus on tehtud alaealise suhtes, ja see on välistatud tema vanemate suhtes tehtud otsuste puhul (vt selle kohta 8. mai 2018. aasta kohtuotsus K.A. jt (perekonna taasühinemine Belgias), C-82/16, EU:C:2018:308, punkt 107).
- 34 Sellist tõlgendust toetab lisaks nii direktiivi 2008/115 artikliga 5 taotletav eesmärk kui ka selle direktiivi üldine ülesehitus.
- 35 Mis puudutab seega kõigepealt esimesena direktiivi 2008/115 artikliga 5 taotletavat eesmärki, siis tuleb esiteks märkida, et nagu kinnitavad direktiivi põhjendused 22 ja 24, on selle artikli eesmärk direktiiviga kehtestatud tagasisaatmismenetluse raames tagada, et järgitakse mitut põhiõigust, sealhulgas lapse põhiõigusi, nagu need on sätestatud harta artiklis 24. Eeltoodust nähtub, et tulenevalt artikli 5 eesmärgist, ei saa seda artiklit tõlgendada kitsalt (vt analoogia alusel 14. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Buivids, C-345/17, EU:C:2019:122, punkt 51, ja 26. märtsi 2019. aasta kohtuotsus SM (Alžeeria *kafalah'* režiimi all kasuperekonda paigutatud laps), C-129/18, EU:C:2019:248, punkt 53).
- 36 Teiseks on harta artikli 24 lõikes 2 ette nähtud, et lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid. Sellest järeldub, et selline säte on ise sõnastatud laialt ning seda kohaldatakse otsuste suhtes, mille puhul sarnaselt alaealise lapse vanemast kolmanda riigi kodaniku suhtes tehtud tagasisaatmisotsusega ei ole adressaat nimetatud alaealine, kuid mis sisaldavad talle olulisi tagajärgi.
- 37 Sellist järeldust kinnitab lapse õiguste rahvusvahelise konventsiooni artikli 3 lõige 1, millele on sõnaselgelt viidatud selgitustes harta artikli 24 kohta.

- 38 Nimetatud artikli 3 lõike 1 kohaselt tuleb lapse huve arvesse võtta kõikides lastega seotud otsustes. Järelikult peetakse selles sättes üldiselt silmas kõiki otsuseid ja tegevusi, mis puudutavad lapsi otseselt või kaudselt, nagu seda on märkinud ÜRO Lapse Õiguste Komitee (vt selle kohta Lapse Õiguste Komitee üldkommentaar nr 14 (2013) lapse õiguse kohta tema parimate huvide esikohale seadmisele (artikli 3 lõige 1), CRC/C/GC/14, punkt 19).
- 39 Mis puudutab seejärel teisenä vi 2008/115 artikli 5 punkti a konteksti, siis tuleb esiteks märkida, et kui liidu seadusandja on soovinud, et artiklis 5 loetletud asjaolusid võetakse arvesse ainult kolmanda riigi kodaniku puhul, kelle suhtes on tehtud tagasisaatmisotsus, on ta selle sõnaselgelt ette näinud.
- 40 Seega, erinevalt direktiivi 2008/115 artikli 5 punktide a ja b nähtub selle direktiivi artikli 5 punktist c sõnaselgelt, et liikmesriigid peavad nõuetekohaselt arvesse võtma ainult „asjaomase kolmanda riigi kodaniku“ tervislikku seisundit, st ainult tagasisaatmisotsuse adressaadi tervislikku seisundit.
- 41 Teiseks tuleneb selle direktiivi artikli 5 punktist b, et liikmesriigid peavad tagasisaatmisotsuse tegemisel võtma nõuetekohaselt arvesse ka perekonnaelu. Harta artiklit 7, mis käsitleb eelkõige õigust perekonnaelu austamisele, millele võib tugineda riigis ebaseaduslikult viibiv kolmanda riigi kodanik, kes nagu M. A. on alaealise lapse isa, tuleb tõlgendada koostoimes harta artikli 24 lõikega 2, mis näeb ette kohustuse võtta arvesse tema alaealise lapse huve (vt selle kohta 26. märtsi 2019. aasta kohtuotsus SM (Alžeeria *kafalah'* režiimi all kasuperekonda paigutatud laps), C-129/18, EU:C:2019:248, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Kolmandaks rakendatakse direktiivi 2008/115 muude sätetega, nagu artikli 7 lõige 2 ja artikli 14 lõige 1, kohustust võtta arvesse lapse parimaid huve, sealhulgas juhul, kui laps ei ole kõnealuse otsuse adressaat.
- 43 Kõigist eeltoodud kaalutlustest nähtub, et direktiivi 2008/115 artiklit 5 tuleb koostoimes harta artikliga 24 tõlgendada nii, et liikmesriigid on kohustatud enne seda, kui nad teevad tagasisaatmisotsuse, millele on lisatud sisenemiskeeld, nõuetekohaselt arvesse võtma lapse parimaid huve ka siis, kui selle otsuse adressaat ei ole alaealine laps, vaid tema isa.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel artiklit 5 tuleb koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 24 tõlgendada nii, et liikmesriigid on kohustatud enne seda, kui nad teevad tagasisaatmisotsuse, millele on lisatud sisenemiskeeld, nõuetekohaselt arvesse võtma lapse parimaid huve ka siis, kui selle otsuse adressaat ei ole alaealine laps, vaid tema isa.

Allkirjad